

Slovo k povzbuzení na sobotu 23. května 2020 ...
Biblická čtení: Sk 18,23-28; Ž 47; Jan 16,23b-28

Milé sestry, milí bratři,

dnešní první čtení nás přenáší již na začátek třetí Pavlovy misijní cesty. Ta proběhla v letech 53 až 57. Začala opět v Antiochii syrské, kde apoštol po návratu z cesty předcházející nějakou dobu pobýval a působil, vedla přes celou Malou Asii opět do Řecka, do Makedonie a Achaje, odtud pak zpět, povětšinou již mořskou cestou, přes některé řecké ostrovy a zastávku v Malé Asii zpět do Jeruzaléma. Pavel navštěvuje církevní obce, které sám založil anebo v kterých již působil, anebo zakládá nové, povzbuzuje křesťany ve víře a v následování Pána Ježíše a neúnavně zvěstuje evangelium dál. Mimo jiné se stane místem jeho působení Efez, kde založí církevní obec a zůstane tam dokonce delší dobu (a napíše své listy Galatským, První list Korintským a Filipským), zakládá další církevní obce v Kolosech, Laodiceji a Hierapoli, navštěvuje opět Makedonii a její města Filipy, Soluň a Berou (a píše Druhý list Korintským), pak samotný Korint (kde zase píše svůj největší List Římanům).

Dnes se dostáváme do Efezu, těsně před Pavlovým příchodem. Efez byl nejvýznamnějším a nejdůležitějším městem celé Malé Asie, od roku 133 hlavním městem římské provincie Asia. Zde bylo jedno ze středisek antické vzdělanosti a kultury, kdysi působiště Herakleitovo, stál zde Artemidin chrám, jeden ze sedmi divů antického světa. Zároveň to bylo jedno z center obchodu, bylo zde důležité překladiště zboží, město bylo velmi bohaté. Křesťanská obec, kterou zde svatý Pavel založil a která mu zvláště přirostla k srdci, se pak stala jednou z nejvýznamnějších vůbec: Po Pavlovi zde jako biskup působil jeho žák Timotej, po něm dle starobylé tradice dokonce i apoštol Jan. Pavel efezským křesťanům adresoval jeden svůj novozákonní list, podle další (mladší) tradice je Efez dokonce jedním z možných míst konce života Panny Marie. Zkrátka a dobře, Efez se stal spolu s Jeruzalémem, Římem a Antiochií jedním z nejdůležitějších center raného křesťanství.

Dnes máme před sebou svědectví o židovi Apollovi, který tedy do města přichází krátce před příchodem Pavlovým. Přichází z Alexandrie, dalšího budoucího centra starověkého křesťanství, hlavního města starověkého Egypta, sídla budoucího křesťanského patriarchátu, kde byla také velmi silná, vzdělaná a do určité míry i všemu novému otevřená židovská komunita (nezapomeňme, že jedním z jejích čelných představitelů byl Filón Alexandrijský, jeden z nejpozoruhodnějších židovsko-helénských myslitelů první poloviny 1. století). Apollos je patrně také vzdělavcem, vždyť je „dobrým řečníkem“, je už nějak vyučen i v křesťanské víře, zná dobře Starý zákon (to je ono „Písmo“, protože Nový zákon tou dobou teprve začíná být sepsován). Je dokonce pokřtěn, ale patrně jen křtem Janovým a bez následného daru Ducha svatého (biřmování). I to mu ale stačí, že své přirozené vlohy dal ochotně do služeb hlásání evangelia. Kdybychom sledovali jeho osudy dál, dověděli bychom se, jak se o něm vícekrát zmiňuje jako o jednom ze svých spolupracovníků apoštol Pavel, jak se pak podle starobylé tradice stává biskupem v Drači (dnešní Durrës v Albánii).

Vraťme se ale k dnešnímu úryvku. V něm totiž máme před sebou jeden z nejdůležitějších momentů v životě Apollově, bez kterého by se jeho život možná ubíral třeba i jiným směrem: Moment, kdy se ho ujmou Pricilla (někdy zvaná také Priska) a Akvila. Ty známe z vícero míst Nového zákona. Byli to křesťanští manželé, původně pocházeli z Říma a sám apoštol Pavel je nazval svými „spolupracovníky na díle Kristově“, několikrát se o nich ve svých listech zmínil a nechal je srdečně pozdravovat. A právě na Kristově díle spásy se Pricilla a Akvila v dnešním úryvku podílejí, když to jsou právě oni, kteří se ujmou Apolla, aby „mu důkladněji vyložili Boží nauku“ (v řečtině doslova: „cestu Boží“).

A to je vpravdě oslovující. Priscilla a Akvila jsou krásným příkladem toho, že zvěstování evangelia, ujímání se někoho na jeho cestě k Pánu Bohu a její vyložení není od samého počátku křesťanství jen doménou a úkolem apoštolů a jejich nástupců v apoštolské službě

(biskupů a kněží), ale i všech ostatních křesťanů, zvláště třeba křesťanských manželů. Tenkrát stejně jako dnes přeci není možné, aby kněz byl všude přítomen, aby se dostal ke všem lidem. Je obrovská spousta situací, kdy ke svědectví a duchovního ujmoutí se někoho hledajícího, někoho, kdo je teprve na cestě k Pánu anebo dokonce na začátku této cesty, jsou povolání právě ne-kněží, dnes bychom řekli (ne úplně hezkým slovem) křesťanští „laici“.

Svědectví Priscilly a Akvily ukazuje, že toto misionářské povolání křesťanů-nekněží není jen nějakou náhražkou za povolání zrovna nepřítomných křesťanů-kněží, provizoriem, ale zvláštním a nikým jiným nenahraditelným posláním. Právě pro situace, kam se křesťan-kněz ještě nedostal a třeba ani dostat nemůže. Počínaje rodinou, tam je to jasné, a všemi možnými lidskými společenstvími konče.

Samozřejmě, že pak ke svátostem a ke specifické přípravě na ně je třeba poslat takového bratra nebo sestru ke knězi – i Apollos byl pak poslán k Pavlovi, jakmile dorazil do Efezu, a až jím křesťansky pokřtěn a biřmován. Ale první pozvání a i následné vyložení „cesty Boží“ mají mnohdy udělat právě oni, křesťané-nekněží – po vzoru Priscilly a Akvily. Ať už před posláním ke knězi anebo paralelně s ním, ideálně ve vzájemné spolupráci, jak to bylo i u našich manželů a apoštola Pavla.

Ve stále více se sekularizující společnosti je asi dobré si i tyto věci občas připomenout. Ne pro nějakou nelegitimní „klerikalizaci laiků“ anebo naopak „sekularizaci kleriků“. A snad také ani ne za účelem nekonečného teoretizování o správném poměru a podobách spolupráce „laiků“ a „kleriků“ v církvi a rozdělení jejich úkolů a kompetencí: to naštěstí není naším úkolem ani kompetencí (a navíc: kde je autentická křesťanská víra a otevřenost pro spolupráci jedněch i druhých, tak spolupráce zpravidla aspoň nějak dobře funguje). Ale je dobré si to připomenout jako povzbuzení, abychom všichni chtěli svou víru také sdílet s druhými a předávat jim ji, abychom všichni – právě i v manželstvích a rodinách – pro Boží království a jeho zvěstování žili, abychom zatoužili mít podíl na hlásání evangelia, „spolupracovat na díle Kristově“. A také se třeba podílet na životě církve a vlastní farnosti.

I to poslední ke křesťanskému životu totiž patří, i toho jsou Priscilla a Akvila (a řada dalších novozákonních postav) svědectvím. Ani v životě církve, v životě křesťanského společenství není možné být jen příjemcem a s ničím nepomáhajícím konzumentem. Je třeba být i aktivním členem, vzít církev – i třeba složenou z nás lidí, tolika hříšníků – prostě za svou rodinu, za rodinu kolem Pána Ježíše, o kterého jde. Za rodinu, ve které – už pro členství v ní – je také třeba přiložit ruku k dílu a nenechat jen pracovat a pomáhat ty druhé, ať už na díle evangelia, nebo na praktických záležitostech života společenství...

Sice není možné beze zbytku kopírovat způsob života prvních křesťanů, čas nejde vrátit zpět. Ale základní principy a struktury křesťanského života prvotního křesťanství pro nás zůstávají trvale platným vzorem a ideálem. Ostatně právě proto se doba prvotní církve – především skrze svědectví Skutků apoštolů a novozákonních listů a potažmo Knihy zjevení – stala součástí Božího slova.

Jestliže tedy v dnešním úryvku čteme, že křesťanští manželé se někoho ujímají, aby mu pomohli na jeho cestě k Pánu Ježíšovi, že spolupracují na díle Kristově a s apoštolý, tak i něco takového k těmto základním principům křesťanského života prostě patří.

A abychom to ještě zaktualizovali... Jestliže se v nedávných dnech relativně často říkalo, že svět před pandemií nemůže být již stejný jako svět po pandemii, tak třeba jednou z pozitivních jinakostí by mohlo být právě uvědomění si, že všichni křesťané se musí nějak podílet na zvěstování evangelia, má-li být hlásáno dál (jako znamení toho můžeme vnímat ono dočasné omezení některých pastoračních aktivit církve v době pandemie), všichni křesťané se musí nějak podílet na životě církve, má-li tato být také viditelná i ve skutcích lásky (znamení toho můžeme číst v urgentní potřebě všemožné solidarity a pomoci v době tísně)...